

Mgr **Beata Szejgiec**

UMCS Lublin

e-mail: beata_szejgiec@wp.pl

„Medycyna personalizowana. Genom¹ – Architektura – Szkoła – Design”. Sprawozdanie z konferencji naukowej

W dniach 11–13 grudnia 2014 roku na Wydziale Budownictwa i Architektury Politechniki Lubelskiej odbyła się II ogólnopolska konferencja naukowo-szkoleniowa zatytułowana „Medycyna personalizowana. Genom – Architektura – Szkoła – Design”. Spotkanie zintegrowało przedstawicieli wielu dziedzin nauki: medyków, architektów i dydaktyków. Tegoroczne naukowe przedsięwzięcie organizowały: Zakład Genetyki Klinicznej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Katedra Architektury, Urbanistyki i Planowania Przestrzennego Politechniki Lubelskiej oraz Komisja Nauk Medycznych Oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie. Współorganizatorami konferencji były natomiast liczne ośrodki naukowe i medyczne, m.in. Zakład Edukacji Polonistycznej i Innowacji Dydaktycznych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Katedra Onkologii i Środowiskowej Opieki Zdrowotnej, Katedra i Zakład Medycyny Rodzinnej Uniwersytetu Medycznego w Lublinie oraz Lubelskie Towarzystwo Naukowe.

Głównym celem interdyscyplinarnego sympozjum naukowego była wymiana i prezentacja najnowszych ustaleń oraz dominujących trendów w takich dziedzinach wiedzy, jak architektura i budownictwo, edukacja, medycyna, psychologia i rehabilitacja oraz obszary im pokrewne. Co ciekawe, w wystąpieniach prelegentów i burzliwych dyskusjach towarzyszących obradom udało się znaleźć wiele punktów wspólnych łączących wymienione dyscypliny.

W trzydniowym cyklu obrad odniesiono się do następujących zagadnień: medycyna genomowa, farmakogenetyka, biomarkery w onkologii, komórki macierzyste, robotyzacja w medycynie, personalizacja przestrzeni w rehabilitacji osób niepełno-

¹ Genom – cała informacja genetyczna zawarta w komórce lub w organizmie. W przypadku komórek pojecie genomu obejmuje zarówno chromosomalną informację genetyczną, jak i jej pozachromosomalną część. Zob. *Wielki słownik medyczny*, red. J. Kamander [et al.], Warszawa 1995, s. 400.

sprawnych, nutrigenomika, suplementy diety, spektrum autyzmu, dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, psychologia dziecka i rodziny². Ważnym punktem naukowych konwersacji okazały się rozważania o medycynie personalizowanej (z ang. *personalised healthcare* lub *personalised medicine*). Jej koncepcja, mówiąc najkrócej, „opiera się na zrozumieniu różnic między pacjentami chorującymi na tę samą chorobę i poznawaniu złożonych mechanizmów różnych schorzeń. Mając taką wiedzę, można dobierać odpowiednie terapie dla konkretnych grup pacjentów”³.

Włączenie do dyskusji naukowców różnych dziedzin okazało się posunięciem niezwykle trafnym. Cieszy zwłaszcza obecność humanistów w debatach tak ważnych dla całego społeczeństwa. Wydawać by się bowiem mogło, że współpraca polonisty i medyka możliwa jest tylko wówczas, gdy ten pierwszy jest pacjentem tego drugiego. Trzydniowe obrady dowiodły jednak, że jest to zgoła błędne założenie.

Wagę tego sympozjum naukowego podkreśliła także liczba referentów (prawie 130 osób), którzy reprezentowali ośrodki naukowe zarówno z Polski (m.in. Politechnika Lubelska, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Pomorski Uniwersytet Medycyny w Szczecinie, Uniwersytet Medyczny w Poznaniu, Politechnika Wrocławska, Uniwersytet Jagielloński w Krakowie), jak i z zagranicy (University Hospital of Liege – Belgia, Narodowy Uniwersytet Pedagogiczny im. V.G. Koralenko w Połtawie – Ukraina, Narodowa Akademia Nauk Pedagogicznych Ukrainy).

Uroczystego powitania uczestników oraz zaproszonych gości dokonał prof. UM w Lublinie Janusz Kocki. Kilka słów do audytorium skierowali również Prorektor UMCS prof. Urszula Bobryk oraz Dziekan Wydziału Humanistycznego UMCS prof. Robert Litwiński. Całość otwarcia obrad uświetnił występ artystyczny uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej PSOUU w Świdniku.

W sesji inauguracyjnej pierwszym prelegentem był prof. Jan Lubiński (PUM), który wygłosił referat zatytułowany *Postępy w leczeniu raka piersi*. W tym panelu wystąpiła również dr hab. Iwona Morawska (UMCS), prezentując referat *Humanistyczne aspekty przestrzeni edukacyjnej*. Autorka, nawiązując do interdyscyplinarnych badań nad kulturą i edukacją, wskazała na korzyści płynące z osadzania przestrzeni edukacyjnej w kontekście wartości. W panelu popołudniowym referat wygłosiła prof. Małgorzata Karwatowska (UMCS), która podczas prelekcji (*Nie) grzeczność w przestrzeni komunikacji społecznej. Wybrane zagadnienia* przedstawiła grzeczność jako zjawisko natury społecznej, ważne nie tylko ze względu na jego obecność w interakcji rozmówców, ale też jako składnik triady aksjologicznej: dobro – piękno – prawda. Obok aktów grzeczności wskazała także na ich zaprzeczenie, czyli niegrzeczne zachowania komunikacyjne. Badaczka swoją uwagę skupiła również na zmianach, jakie dokonały się w polskiej grzeczności językowej po 1989 roku.

² Strona internetowa konferencji: <http://genom.pollub.pl> [dostęp: 23 grudnia 2014].

³ M. Markłowska-Dzierżak, *Terapia szyta na miarę*, „Gazeta Lekarska” 2011, nr 7, s. 7.

Wieczorna sesja naukowa odbyła się w sali konferencyjnej Hotelu Victoria w Lublinie i została poświęcona jubileuszowi 50-lecia powstania genetyki człowieka w Lublinie. Wystąpienia zaproszonych gości oraz pracowników i współpracowników UM w Lublinie uświetniła muzyka: na fortepianie można było podziwiać Arkadiusza Sadowskiego, na saksofonie zaś Grzegorza Hawryłę. Uroczystą sesję jubileuszową zakończył występ Witolda Dąbrowskiego, aktora Ośrodka Brama Grodzka, Teatru NN w Lublinie, który zaprezentował monodram *Opowieści z Bramy*.

W sesji porannej drugiego dnia obrad można było wysłuchać referatów poświęconych zarówno genetyce, jak i edukacji, m.in. mgr Bożeny Kowalik *Sukcesy uczniów Zespołu Szkół nr 4 im. J. Korczaka w Lublinie* oraz dr hab. Małgorzaty Latoch-Zielińskiej (UMCS) *Cyfrowa przestrzeń w kształceniu dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych*. Ostatnia z wymienionych badaczek zwróciła uwagę na rangę miejsca i przestrzeni w szkolnej edukacji, zwłaszcza tak popularnej ostatnio przestrzeni wirtualnej. Dla współczesnego pokolenia – „cyfrowych tubylców” – przestrzeń wirtualna to zdaniem referentki i wielu innych osób miejsce nie tylko szczególnej aktywności, ale również obszar szczególnych możliwości, które należy umiejętnie wykorzystać w pracy z uczniami zarówno zdolnymi, jak i tymi potrzebującymi większej uwagi.

W popołudniowej sesji plenarnej niezwykle ciekawy referat zatytułowany *Przyczyny jąkania oparte o dowody* wygłosił prof. Tomasz Woźniak (UMCS). Omówił w nim teorie wyjaśniające podłoże jąkania się oparte na eksperymentach klinicznych, np. teorię zaburzeń „zegara mózgowego”, teorię zaburzonej lateralizacji słuchowej, teorię zaburzonej kontroli motorycznej narządów artykulacyjnych, teorię predyspozycji genetycznych.

Drugi dzień obrad zakończyło nocne zwiedzanie Lublina. Uczestnicy konferencji udali się do kaplicy na Zamku Lubelskim, przeszli lubelską trasą podziemną, biegnącą pod Rynkiem i kamienicami Starego Miasta, oraz zwiedzili bazylikę oo. Dominikanów.

Niewątpliwie ciekawym rozwiązaniem okazały się warsztaty, które stanowiły swoiste dopełnienie zagadnień podejmowanych przez prelegentów. Zostały one podzielone na trzy bloki odbywające się drugiego i trzeciego dnia obrad. Dr Beata Bednarczuk w referacie *Metoda Montessori w XXI wieku* przedstawiła zasługi Marii Montessori w dziedzinie pedagogiki, która szczególną uwagę koncentruje na rozwoju dziecka. Z kolei prof. Mariusz Dąbrowski omówił, czym jest i jakich narzędzi dostarcza arteterapia⁴. Zdaniem autora leczenie metodą arteterapii pozwala dzieciom,

⁴ Arteterapia (z ang. *art therapy*) – działalność bazująca na równoczesnym wykorzystaniu dwóch elementów: sztuki (twórczości) i terapii. W literaturze przedmiotu arteterapię określa się jako wykorzystanie środków artystycznych w leczeniu osób w różnym wieku. Leczenie tą metodą polega na korzystaniu z różnych rodzajów twórczości, m.in. sztuk plastycznych, muzyki, tańca, ruchu, literatury. Zob. M. Soćko, *Arteterapia – mechanizm działania z perspektywy neuropsychologii*, „Psychoterapia” 2009, nr 2 (149), s. 29–35.

i nie tylko, odkrywać własną twórczość, a tym samym budować spersonalizowany sposób postrzegania świata. O odmiennych sposobach pojmowania rzeczywistości przez ludzi mówili także Anna i Jarosław Maksim (firma REST) w referacie *Zabawy wspierające funkcjonowanie ruchowo-sensoryczne dziecka z autyzmem*. W czasie trwania warsztatów można było dowiedzieć się, jak wspomóc osoby z tym zaburzeniem, których zmysły są – używając określenia autorów – „rozregulowane”. Ponadto przedstawiono sposoby domowego radzenia sobie z potrzebami sensorycznymi dzieci z autyzmem oraz wykorzystania w tym celu instrumentów muzycznych. Różne trudności dzieci w nauce zostały omówione przez dr Annę Witek (UMCS). Referentka wyjaśniła słuchaczom, czym w ogóle jest trudność w uczeniu się⁵, a następnie wskazała powody takich trudności w odniesieniu do różnych przedmiotów szkolnych. Dr n. med. Iwona Żarnowska i mgr Teresa Marszałek, podczas prelekcji *Zastosowanie diety ketogenicznej w leczeniu padaczki lekoodpornej – praktyczne aspekty*, mówiły o padaczce lekoodpornej oraz wpływie diety ketogenicznej⁶ na jej leczenie. Prelegentki skupiły się na wielu ćwiczeniach praktycznych, pokazując sposoby kalkulacji diety i użycia programów komputerowych do planowania posiłków, a także samych technik przygotowywania posiłków podczas stosowania tej diety.

Zaprezentowane w czasie trzydniowych obrad referaty pokazały, że z powodzeniem można łączyć dyscypliny z pozoru odległe, takie jak architektura, humanistyka czy medycyna. Mogło się bowiem wydawać, że zaproponowane interdyscyplinarne wydarzenie naukowe – o czym już wspominałam – okaże się przedsięwzięciem wręcz paradoksalnym ze względu na niezwykle szeroko zakrojone konteksty naukowe. Nic bardziej mylnego. Poczyniony wyżej pobieżny przegląd referatów, naturalnie ograniczony, gdyż nie sposób omówić ponad osiemdziesięciu wystąpień, wskazuje na potrzebę takich spotkań. Sympozjum nie wyczerpało, co oczywiste, wszystkich zagadnień związanych z poruszaną problematyką, dlatego organizatorzy już w roku kolejnym zapowiedzieli następną debatę naukową.

⁵ Trudność w nauce – przeszkody napotymane przez uczniów w opanowywaniu realizowanego w szkole materiału nauczania; ich punktem wyjścia są najczęściej przejściowe opóźnienia szkolne, przekształcające się w przypadku niemożności ich usunięcia w opóźnienia względnie trwałe, a następnie opóźnienia nieodwracalne, tzw. w drugoroczność i odsiew szkolny. Zob. *Słownik pedagogiczny*, red. C. Kupisiewicz, M. Kupisiewicz, Warszawa 2009, s. 182.

⁶ Dieta ketogeniczna – dieta wysokotłuszczowa z ograniczoną ilością białka i węglowodanów, zakwaszająca, podnosząca w krwi poziom ciał ketonowych. Zob. *Wielki słownik medyczny*, op. cit., s. 275.